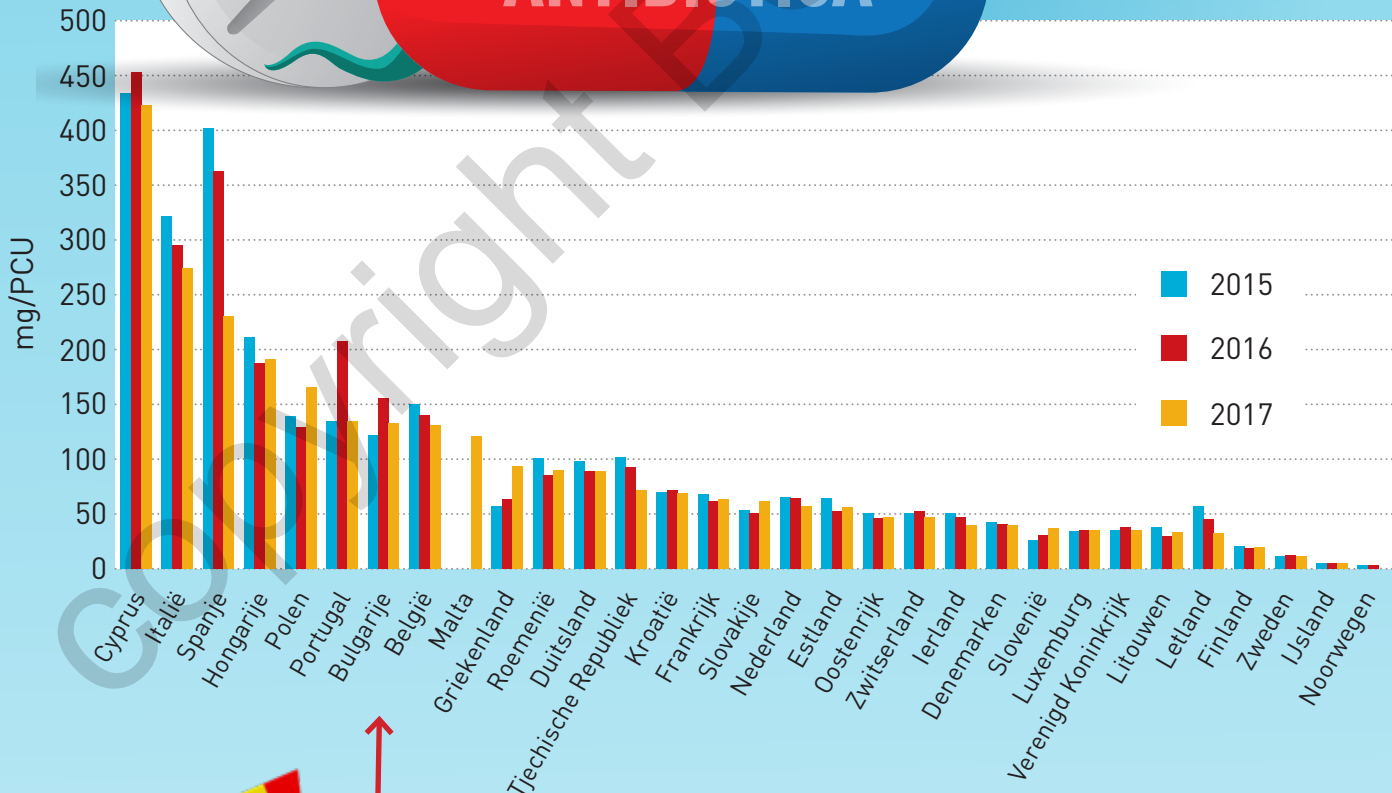

De dreiging van antibiotica-resistente bacteriën – de zogenaamde superbacterie – hangt ons boven het hoofd, tenzij we het antibioticagebruik drastisch terugschroeven. De Europese Commissie heeft van de strijd tegen antibioticaresistentie een prioriteit gemaakt en een strategie ontwikkeld.

De Belgische veehouderij is niet de slechtste leerling van de klas, maar ook zeker niet de beste. Er is nog veel ruimte voor een verminderd gebruik, en met behulp van de bedrijfsgebonden benchmarkrapporten zal duidelijk worden waar er inspanningen nodig zijn.

18 november is Europese antibioticadag

Belgische boeren gaan bewuster om met antibiotica

Alle lidstaten zijn verplicht om hun nationale gegevens over antibioticagebruik door te geven aan de Europese Commissie. Het Europese Geneesmiddelenagentschap maakt hierover een jaarlijks rapport. Onlangs verscheen het negende rapport met de cijfers van het antibioticagebruik in 31 landen in 2017.

Els Goossens, adviseur Diergeneeskunde, Studiedienst Boerenbond

Sinds de Schotse arts Fleming in 1928 penicilline ontdekte, hebben antibiotica miljoenen levens gered. De geneeskunde en diergeneeskunde zouden niet meer zonder kunnen. Maar dit heeft ook geleid tot een grootschalig en vaak onnodig en onjuist gebruik van deze middelen. Daardoor ontwikkelen bacteriën mechanismen – antibioticaresistentie – die hen ongevoelig maakt voor bepaalde antibiotica. De dreiging van antibioticaresistentie is groot. De Wereldgezondheidsorganisatie voorspelt tegen 2050 10 miljoen overlijdens per jaar, te wijten aan niet te behandelen bacteriële infecties door resistentie, tenzij we het gebruik van antibiotica drastisch terugschroeven. Dit moet op alle gebieden: in ziekenhuizen en verpleeghuizen, in de landbouw en veeteelt, in ons water en onze bodem. Dit is de One Health-aanpak.

De Europese Commissie heeft van de strijd tegen antibioticaresistentie een prioriteit gemaakt en een strategie ontwikkeld. Daarbij moet het gebruik in de veeteelt naar beneden. Eén van de maatregelen is het verzamelen van gegevens over het antibioticagebruik, wat resulteert in een jaarlijks *European*

Surveillance of Veterinary Antimicrobial Consumption of Esvac-rapport. Dit rapport is gebaseerd op de verkoopdata van antibiotica bestemd voor diergeneeskundig gebruik. Om quasi vergelijkbare data te krijgen tussen de verschillende lidstaten, houdt Europa rekening met de gerapporteerde aantallen dieren per land en de vleesproductie. De verkoop van antibiotica wordt uitgedrukt in mg/PCU (*population correction unit*), een maat voor de toegediende hoeveelheid in verhouding tot het lichaamsgewicht van de dieren.

Tussen 2011 en 2017 daalde de verkoop van antibiotica voor dieren met 32,5%.

België bij belangrijkste dalers

De inspanningen van de lidstaten werven hun vruchten af: gemiddeld daalde de verkoop van antibiotica voor dieren met 32,5% tussen 2011 en 2017. Negentien landen, waaronder België, konden

een belangrijke daling realiseren. Spanje, Portugal en het Verenigd Koninkrijk zijn toppers met een daling van meer dan 25% tussen 2016 en 2017. Een kanttekening hierbij is wel dat niet alle landen op dezelfde manier rapporteren en dat de samenstelling van de veestapel (bijvoorbeeld de verhouding van runderen ten opzichte van varkens) de data foutief kunnen beïnvloeden. In dit rapport gaat het voorts over data van 2017 en wordt er geen rekening gehouden met wat er in 2018 en 2019 verwezenlijkt is. Een opvallende trend is dat de meeste lidstaten erin slagen jaarlijks een daling te realiseren. Deze dalingen zijn groter in die landen die initieel een groot verbruik hadden, zoals Duitsland (211 mg/PCU in 2011) en Spanje (249 mg/PCU in 2011). Maar het wordt moeilijker als een laag verbruik moet worden aangehouden. Denemarken bijvoorbeeld meldde een verkoop van 47 mg/PCU in 2011, had het moeilijk om elk jaar te dalen en zit in 2017 aan 39,4 mg/PCU. Nederland, in 2011 op 114 mg/PCU, kon een daling realiseren van meer dan 50%, maar noteerde in 2017 een stijging in het gebruik met bijna 7% tegenover 2016 (56,3 mg/PCU). Europa heeft vervolgens moeten concluderen dat je moeilijk vergelijkingen kunt maken tussen de lidstaten op het vlak van antibioticagebruik. Alles hangt af van de kwaliteit van de verkoopdata, de samenstelling van de veestapel en de formules die gebruikt worden. Het hele systeem van rapportering wordt momenteel herbekeken, maar de ▶

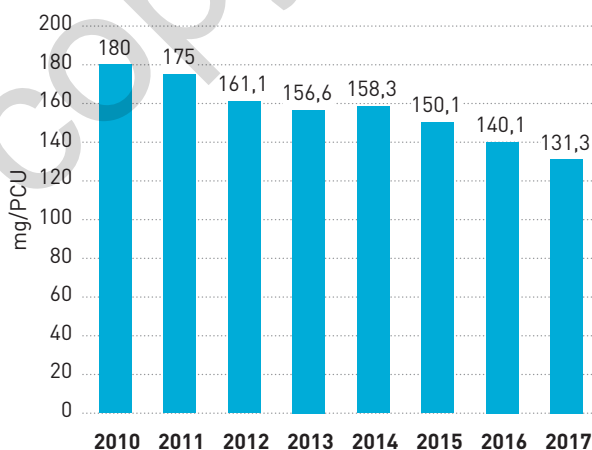
data tonen wel aan welke lidstaten inspanningen doen om het gebruik te verminderen.

Wat het gebruik van kritische antibiotica betreft – antibiotica die ook in de humane geneeskunde belangrijk zijn – is er verder een belangrijke rem op het gebruik van colistine en cefalosporines genoteerd. De lidstaten hebben dus belangrijke stappen gezet in de strijd tegen antibioticaresistentie, maar toch blijft er nog een lange weg te gaan.

Hoe zit het in België?

De verkoopdata voor België geven een stabiele dalende trend aan, waarbij we een vermindering met 27% kunnen melden in 2017 ten opzichte van 2010. Tussen 2016 en 2017 werd een daling van 7% gerealiseerd. België zit echter nog steeds in de top 10 van de landen met het hoogste gebruik (131,3 mg/PCU in 2017). Landen met een vergelijkbare veehouderijstructuur zoals Nederland (56,3 mg/PCU), Frankrijk (68,6 mg/PCU) en Duitsland (89,0 mg/PCU) doen het beter. Het Belvet-Sac-rapport met cijfers van 2018 kon al duidelijk maken dat de veehouderij tussen 2017 en 2018 een reductie van 12,8% mg antibiotica per kg biomassa kan noteren, de grootste reductie in de verkoop van antibiotica voor dieren in België sinds 2011.

Om de daling van 50% totaal antibiotica-gebruik tegen eind 2020 te behalen,

De in België verkochte hoeveelheid antibiotica was in 2017 met 27% gedaald ten opzichte van 2010.

BRON: EUROPEES GENEESMIDDELENAGENTSCHAP

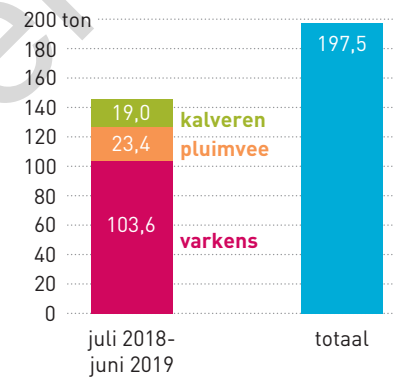
zoals overeengekomen in het Antibioticumconvenant, moet er nog hard gewerkt worden. Ook na 2020 zullen we ons moeten blijven inzetten voor een rationeel en verminderd antibiotica-gebruik.

Het effectief gebruik van antibiotica op het bedrijf

Het gebruik van antibiotica op pluimvee-, varkens- en vleeskalverbedrijven moet geregistreerd worden. Hiervoor wordt ABregister en Sanitel-Med gebruikt. Deze systemen laten een betere inschatting toe van het gebruik per diersoort dan enkel de verkoopdata. De rapporten die hieruit opgesteld worden, zijn een belangrijke hulp in de rationalisering van het gebruik op het eigen bedrijf. Ondertussen worden ook de dierenartsen gebenchmarkt. Ondertussen zijn er data beschikbaar over negen volledige kwartalen, te beginnen vanaf april 2017. Dit gebruik wordt uitgedrukt in ton en is dus niet gecorrigeerd naar dieraantallen en biomassa. Maar een tendens is duidelijk zichtbaar. De varkenssector heeft de grootste inspanningen geleverd in de daling, maar zij krijgen ook al enkele jaren bedrijfsgebonden gebruiksrapporten. Veehouders vermijden meer en meer het gebruik van kritische 'rode' antibiotica. 26% van de verkochte antibiotica (totaal aantal 197,5 ton) wordt niet toegepast bij varkens, pluimvee en

Om antibiotica-resistentie tegen te gaan, moeten we het gebruik rationaliseren.

vleeskalveren. Datacollectie in andere diersoorten (runderen, paarden, huisdieren) voorzien in de toekomst, zal moeten uitwijzen waar dit gebruik precies zit.

In totaal werd in die periode 197 ton antibiotica verkocht. Uit de registraties blijkt dat 50 ton (26%) niet bij varkens, pluimvee of kalveren gebruikt wordt.

De melkveesector startte eind 2018 vrijwillig met de registratie van verschaft en toegediende antibiotica. Deze sector kan de eerste rapporten begin 2020 verwachten.

We zijn er nog niet

De Belgische veehouderij is zeker niet de slechtste leerling van de klas, maar ook zeker niet de beste. Er is nog veel ruimte voor een verminderd gebruik, en met behulp van de bedrijfsgebonden benchmarkrapporten zal duidelijk worden waar er inspanningen nodig zijn. ■